

ตลาดข้าวเผชิญแรงกดดันเพิ่ม หลังอินเดียกลับมาส่งออกข้าวขาวหัก 100%

1. เนื้อข่าว

เมื่อวันที่ 7 มีนาคม 2568 กรมการค้าต่างประเทศ ภายใต้กระทรวงพาณิชย์และอุตสาหกรรมของอินเดีย ประกาศยกเลิกคำสั่งห้ามส่งออกข้าวขาวหัก 100% (100% broken rice) โดยมีผลทันที หลังจากก่อนหน้านี้มีการสั่งห้ามส่งออกตั้งแต่เดือนกันยายน 2565 เนื่องจากความกังวลเกี่ยวกับสภาพอากาศแห้งแล้งจากปรากฏการณ์เอลนีโญที่ส่งผลกระทบต่อการผลิตข้าวในประเทศ อย่างไรก็ตาม ปริมาณฝนที่ตกหนักในปี 2567 ส่งผลให้อินเดียสามารถผลิตข้าวได้ในปริมาณมาก อินเดียจึงได้ยกเลิกการห้ามส่งออกข้าวขาวที่ไม่ใช่บาสมาติไปตั้งแต่เดือนกันยายนปีที่แล้ว แต่ยังคงห้ามส่งออกข้าวขาวหัก 100% จนถึงปัจจุบัน

นาย BV Krishna Rao ประธานสมาคมผู้ส่งออกข้าวอินเดีย (Rice Exporters Association: REA) เปิดเผยว่า การยกเลิกคำสั่งห้ามส่งออกข้าวขาวหัก 100% จะทำให้อินเดียสามารถส่งออกข้าวชนิดนี้ได้ประมาณ 2 ล้านตันในปี 2568 ขณะที่นาย Rajiv Kumar ผู้เชี่ยวชาญจาก REA คาดการณ์ว่า การตัดสินใจครั้งนี้จะส่งผลให้ราคาข้าวในตลาดโลกลดลงในอีกไม่กี่วันข้างหน้า เนื่องจากปริมาณข้าวในตลาดเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญยังระบุว่า การกลับมาส่งออกข้าวขาวหัก 100% ของอินเดียจะเป็นประโยชน์ต่อประเทศในแอฟริกาที่นิยมข้าวราคาถูก รวมถึงอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ของจีนที่มีความต้องการข้าวหักสูง และอุตสาหกรรมผลิตเอทานอลสำหรับเชื้อเพลิงชีวภาพที่คาดว่าจะเพิ่มการสั่งซื้อข้าวหักเช่นกัน

ผู้เชี่ยวชาญคาดการณ์ว่า เมื่อความต้องการข้าวขาวหัก 100% จากอินเดียเพิ่มสูงขึ้น ราคาข้าวขาวหัก 5% และ 25% จากประเทศผู้ส่งออกข้าวในเอเชียอื่น ๆ จะเผชิญแรงกดดันและมีแนวโน้มลดลง โดยในปี 2565 อินเดียเคยส่งออกข้าวขาวหัก 100% ปริมาณ 3.9 ล้านตันไปยังจีนและประเทศในแอฟริกา เช่น เซเนกัลและจิบูตี (Djibouti) ปัจจุบัน ข้าวขาวหัก 100% ของอินเดียถูกเสนอขายในราคาประมาณ 330 เหรียญสหรัฐต่อตัน ขณะที่ข้าวเกรดเดียวกันจากเวียดนาม เมียนมา และปากีสถานอยู่ที่ประมาณ 300 เหรียญสหรัฐต่อตัน อย่างไรก็ตาม นาย Himanshu Agrawal ผู้อำนวยการบริษัทส่งออกข้าว Satyam Balajee ในรัฐฉัตตีสครห์ของอินเดีย (Chhattisgarh) ระบุว่า ประเทศคู่แข่งเหล่านี้มีสต็อกข้าวที่จำกัด และเมื่อสต็อกหมดลง ผู้ซื้อต่างจะหันกลับมาซื้อข้าวจากอินเดีย ซึ่งจะช่วยกระตุ้นการส่งออกในอีกไม่กี่เดือนข้างหน้า

ข่าวเด่นประจำสัปดาห์จากสคต. ณ นครโฮจิมินห์ ระหว่างวันที่ 10 – 14 มีนาคม 2568

ข้อมูลจากองค์การอาหารแห่งอินเดีย (Food Corporation of India: FCI) ระบุว่า ณ เดือนกุมภาพันธ์ 2568 อินเดียมีสต็อกข้าวในโกดังของรัฐถึง 67.6 ล้านตัน ซึ่งมากกว่าเป้าหมายที่รัฐบาลตั้งไว้ถึง 9 เท่า (7.6 ล้านตัน) ส่งผลให้อินเดียมีศักยภาพในการเพิ่มปริมาณการส่งออกอย่างมาก โดย S&P Global Commodity Insights คาดการณ์ว่า การส่งออกข้าวของอินเดียในช่วงเดือนตุลาคม 2567 – กันยายน 2568 จะเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 49.3 หรือประมาณ 21.5 ล้านตัน ขณะที่กระทรวงเกษตรของสหรัฐฯ (US Department of Agriculture: USDA) คาดการณ์ว่าผลผลิตข้าวของอินเดียในปี 2567 – 2568 จะทำสถิติสูงสุดที่ 145 ล้านตัน คิดเป็นร้อยละ 27 ของผลผลิตข้าวทั่วโลก และคาดว่าอินเดียจะส่งออกได้ถึง 22.5 ล้านตันในปี 2568 ในขณะที่การส่งออกข้าวจากประเทศคู่แข่งอย่างไทย เวียดนาม และปากีสถานคาดว่าจะลดลง

รายงานจากระบบข้อมูลตลาดเกษตรโลก (Agricultural Market Information System: AMIS) ซึ่งเป็นหน่วยงานภายใต้องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations: FAO) ระบุว่า ในเดือนกุมภาพันธ์ 2568 ราคาข้าวขาวและข้าวหนึ่ง (parboiled rice) ในตลาดโลกยังคงลดลงอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากความต้องการที่ลดลงและการแข่งขันจากผู้ส่งออกที่เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะข้าวขาวหัก 5% ของไทยที่ราคาลดลงต่ำสุดในรอบ 2 ปี ทั้งนี้ AMIS คาดการณ์ว่าการผลิตข้าวทั่วโลกในปี 2567 – 2568 จะเพิ่มขึ้นเป็น 543 ล้านตัน จาก 534.8 ล้านตันในปีที่ผ่านมา

(แหล่งที่มา <https://thesaigontimes.vn/> ฉบับวันที่ 10 มีนาคม 2568)

2. วิเคราะห์ผลกระทบ

เมื่อวันที่ 7 มีนาคม 2568 รัฐบาลอินเดียได้ประกาศยกเลิกคำสั่งห้ามส่งออกข้าวขาวหัก 100% อย่างเป็นทางการ เพื่อตอบสนองต่อปริมาณสินค้าคงคลังที่เพิ่มขึ้นอย่างมหาศาล ณ เดือนกุมภาพันธ์ 2568 ซึ่งสูงกว่าเป้าหมายที่รัฐบาลตั้งไว้ถึงเกือบ 9 เท่า นโยบายนี้ถือเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญในกลยุทธ์การค้าของอินเดีย และสะท้อนถึงแนวทางใหม่ด้านความมั่นคงทางอาหาร การกลับมาส่งออกข้าวขาวหัก 100% ไม่เพียงช่วยให้ประเทศยากจนในแอฟริกาสามารถเข้าถึงข้าวราคาประหยัด แต่ยังตอบสนองความต้องการของอุตสาหกรรมอาหารสัตว์และเชื้อเพลิงชีวภาพเอธานอลในเอเชีย ซึ่งต้องพึ่งพาข้าวอินเดียเป็นวัตถุดิบหลัก

ก่อนหน้านี้ อินเดียได้ออกคำสั่งห้ามส่งออกข้าวขาวหัก 100% ตั้งแต่เดือนกันยายน 2565 และขยายมาตรการควบคุมเพิ่มเติมในเดือนกรกฎาคม 2566 ด้วยการสั่งห้ามส่งออกข้าวขาวที่ไม่ใช่ข้าวบาสมาดิ เพื่อรักษาเสถียรภาพของอุปทานและราคาภายในประเทศ ต่อมาในเดือนสิงหาคม 2566 อินเดียได้กำหนดภาษีส่งออกข้าวเปลือกหนึ่งในอัตราร้อยละ 20 ซึ่งส่งผลให้ราคาข้าวในตลาดเอเชียพุ่งขึ้นแตะระดับสูงสุดในรอบ 15 ปี โดยราคาข้าวขาวหัก 5% เพิ่มขึ้นจากประมาณ 450 เหรียญสหรัฐต่อตัน ไปแตะจุดสูงสุดที่ 700 เหรียญสหรัฐต่อตัน อย่างไรก็ตาม ในวันที่ 28 กันยายน 2567 อินเดียได้ปรับลดภาษีส่งออกข้าวกล้องและข้าวหนึ่งจากร้อยละ 20 เหลือเพียงร้อยละ 10 ซึ่งช่วยให้ราคาข้าวในตลาดโลกค่อย ๆ ปรับตัวลดลง

อินเดียซึ่งมีสัดส่วนการค้าข้าวในตลาดโลกถึงร้อยละ 40 และส่งออกข้าวไปยัง 150 ประเทศ การกลับมาสู่ตลาดส่งออกอีกครั้งของอินเดียหลังการยกเลิกคำสั่งห้ามส่งออกข้าวขาวหัก 100% ทำให้อุปทานข้าวในตลาดโลกเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม ความต้องการนำเข้าจากประเทศต่าง ๆ กลับลดลง และยังไม่มีความเสี่ยงการฟัฒนตัวในระยะสั้น ซึ่งอาจทำให้ราคาข้าวในตลาดโลกยังคงเผชิญแรงกดดันต่อไป

ในขณะเดียวกัน เวียดนาม ซึ่งเป็นผู้ส่งออกข้าวรายใหญ่อันดับ 3 ของโลก รองจากอินเดียและไทย ได้ส่งออกข้าวประมาณ 9.18 ล้านตันในปี 2567 คิดเป็นมูลค่า 5,750 ล้านเหรียญสหรัฐ โดยตลาดหลัก ได้แก่ฟิลิปปินส์ จีน มาเลเซีย และไต้หวัน อย่างไรก็ตาม รัฐบาลเวียดนามมีแผนปรับกลยุทธ์การส่งออกข้าว โดยตั้งเป้าลดปริมาณการส่งออกเหลือ 4 ล้านตันต่อปีภายในปี 2573 เพื่อมุ่งเน้นการผลิตข้าวคุณภาพสูง รับประกันความมั่นคงทางอาหารภายในประเทศ และปกป้องสิ่งแวดล้อม ในปี 2568 เวียดนามคาดว่าจะส่งออกข้าวไปยังเอเชียร้อยละ 60 แอฟริการ้อยละ 22 สหรัฐอเมริการ้อยละ 7 ตะวันออกกลางร้อยละ 3 และยุโรปร้อยละ 3

ข่าวเด่นประจำสัปดาห์จากสกต. ณ นครโฮจิมินห์ ระหว่างวันที่ 10 – 14 มีนาคม 2568

ทั้งนี้ ข้าวจากอินเดียและเวียดนามมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน โดยข้าวจากอินเดียส่วนใหญ่เป็นข้าวเกรดต่ำที่เน้นตลาดในแอฟริกา ขณะที่เวียดนามได้ปรับเปลี่ยนพื้นที่เพาะปลูกเพื่อผลิตข้าวคุณภาพสูงที่เป็นที่ต้องการในตลาดสำคัญ เช่น ฟิลิปปินส์ จีน อินโดนีเซีย และมาเลเซีย สมาคมอาหารเวียดนามระบุว่าราคาข้าวในประเทศลดลงอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ต้นเดือนมีนาคม 2568 ทำให้เวียดนามกลายเป็นแหล่งข้าวที่มีราคาต่ำที่สุดในภูมิภาค อย่างไรก็ตาม ในช่วงสองเดือนที่ผ่านมา ข้าวที่เวียดนามส่งออกกว่าร้อยละ 80 เป็นข้าวคุณภาพสูง ซึ่งแม้จะไม่แข่งขันโดยตรงกับข้าวขาวหัก 100% จากอินเดีย แต่ก็ส่งผลกระทบต่อราคาข้าวเกรดต่ำในตลาดโลกอย่างมีนัยสำคัญ

3. นำเสนอโอกาส/แนวทาง

การที่อินเดียกลับมาส่งออกข้าวขาวหัก 100% หลังจากยกเลิกคำสั่งห้ามที่บังคับใช้มาตั้งแต่ปี 2565 ได้ส่งผลกระทบต่อราคาข้าวในตลาดโลก เนื่องจากอินเดียเป็นผู้ส่งออกข้าวรายใหญ่ที่สุดของโลก ซึ่งมีสัดส่วนเกือบร้อยละ 40 ของปริมาณการค้าข้าวทั่วโลก การกลับเข้าสู่ตลาดครั้งนี้ ทำให้ปริมาณข้าวในตลาดเพิ่มขึ้นอย่างมหาศาล ส่งผลให้ราคาข้าวขาวหัก 5% และข้าวขาวหัก 25% จากประเทศผู้ส่งออกรายอื่นๆ โดยเฉพาะจากไทย เวียดนาม และปากีสถาน ต้องเผชิญแรงกดดันและมีแนวโน้มปรับตัวลดลงอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ข้าวขาวหัก 100% ของอินเดีย ซึ่งมีราคาถูกและเป็นที่ต้องการในกลุ่มประเทศที่มีรายได้ต่ำ เช่น ประเทศในแอฟริกา และอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ในจีน รวมถึงอุตสาหกรรมผลิตเอทานอลสำหรับเชื้อเพลิงชีวภาพ ทำให้ผู้ซื้อต่างหันไปนำเข้าข้าวจากอินเดียแทน เนื่องจากมีราคาถูกกว่าและมีปริมาณเพียงพอต่อความต้องการ

สำหรับไทย ซึ่งเป็นผู้ส่งออกข้าวรายใหญ่อันดับสองของโลก รองจากอินเดีย การเผชิญกับแรงกดดันด้านราคาครั้งนี้ถือเป็นความท้าทายสำคัญ ดังนั้น ผู้ส่งออกข้าวไทยควรปรับกลยุทธ์โดยเน้นการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ข้าวคุณภาพสูง เช่น ข้าวหอมมะลิ ข้าวออร์แกนิก และข้าวเพื่อสุขภาพ เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดระดับพรีเมียมที่มีกำลังซื้อสูง เช่น สหภาพยุโรป ตะวันออกกลาง และญี่ปุ่น นอกจากนี้ การเสริมสร้างนวัตกรรมในกระบวนการผลิต การเพิ่มประสิทธิภาพการขนส่ง และการทำตลาดเชิงรุกผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ จะช่วยให้ข้าวไทยสามารถรักษาความได้เปรียบทางการแข่งขัน และสร้างความมั่นคงให้กับตลาดส่งออกข้าวในระยะยาว แม้จะต้องเผชิญกับการแข่งขันที่รุนแรงจากอินเดียและประเทศผู้ส่งออกอื่น ๆ